

Myranda Jongeling (55), vrouw van acteur en regisseur Jaap Spijkers.

‘Hij vermijdt de rode looper, wat ik stiekem zonde vind van mijn mooie jurk’

‘Ik was een vierdejaars student aan de toneelschool in Arnhem, toen ik hem opeens zag zitten, op de grond. Ik liep door de gang op de dag dat honderden mensen auditie kwamen doen. Zo ook Jaap. Hij pakte iets uit zijn tas en keek even naar me op. Daar, dáár zat hij, wist ik meteen. Eigenlijk had ik me om moeten draaien, op hem af moeten stappen en zeggen: ‘Wil je met me trouwen’. In plaats daarvan liep ik door en lukte het me niet meer om te achterhalen wie deze jongen nou was. Een jaar later kwam hij terug om nog een keer auditie te doen. Weer werd Jaap afgewezen. Met een vriend besloot ik een project te ontwikkelen voor leerlingen die niet waren aangenomen, maar te goed waren om terug te sturen naar het amateurtoneel. In mijn optiek had dat niets met mijn interesse voor Jaap te maken. Vanaf de eerste les was het spannend tussen ons. Dat hij al een relatie had was wel een domper, die mogelijkheid was niet eens bij me opgekomen. Een paar maanden lang heb ik netjes gewacht. Toen het uitraakte heb ik nooit gevraagd of hij dat om mij had gedaan. Drie dagen na het beëindigen van zijn relatie waren we samen. En na die eerste nacht zijn we nooit meer uit elkaar gegaan.

Jaap en ik zijn bij het beginpunt van elkaars carrière geweest. Jaap is net een langzame diesel, die traag opstart en maar door blijft gaan zich te ontwikkelen. ‘Kan ik het, moet ik het doen?’ vroeg hij zich af toen hem een paar jaar geleden gevraagd werd om het vierdelig toneelfeuilleton *De familie Avenir*, geschreven door Maria Goos, te regisseren. Aan onze keukentafel voerden we lange gesprekken. Toen ik hem zag, na afloop van het stuk op de avond van de première, barstte mijn hart uit zijn voegen van trots. ‘Je mag wel eens wat meer de credits opeisen van de dingen die je doet’, zeg ik hem soms. Want ondanks de vele film- en toneelrollen die hij heeft gespeeld en de prijzen die hij als acteur ontving, is Jaap nooit tot het groepje Bekende Nederlanders toegetreden. Roem interesseert hem niet. Bij premières vermijdt Jaap de rode

loper en nemen we de zij-ingang, wat ik stiekem weer zonde vind van mijn mooie jurk. Als acteur en regisseur zet hij het product voorop.

Omdat we allebei acteur zijn is ons werk vaak onderwerp van gesprek. We kunnen eindeloos mierenneuken over een komma of filosoferen over bepaalde stukken en personages. Dat we in onze beginjaren samen op het podium stonden bij het theatergezelschap De Trust voelde heel natuurlijk. Op het toneel waren we collega’s, geen minnaars. Met De Trust beleefden we tien gloriejaren. Achteraf jammer dat we ons destijds niet realiseerden hoe bijzonder het was. Elke schouwburg wilde ons hebben. Het was een opwindende tijd met een roerige groep mensen. Onze toewijding aan de voorstellingen was grenzeloos, alles moest daarvoor wijken. Toen De Trust ophield te bestaan was dat afschuwelijk. De periode die ik met dit gezelschap heb doorgebracht heeft mijn denken gevormd over de wereld, die ik daarvoor nog niet zo goed kende.

Ik was 12 toen ik met mijn ouders en mijn twee jongere zusjes naar Brabant verhuisde. We kwamen uit IJmuiden, waar mijn vader als kapitein werkte op de grote vaart. Het was hip om naar het platteland te gaan, en omdat mijn moeder weg wilde van de hoogovens kocht ze met mijn vader een boerderij. In het kleine dorp waar we belandden verstond ik niemand, maar voor mij was het alsof ik in een paradijselijke idylle terecht was gekomen. We hadden wat schapen, kippen, een ezel en een zwart zwijn dat mijn vader uit Tahiti had meegenomen. Ik ging naar een klein gymnasium waar er op cultureel gebied van alles te doen was. Ik deed overal aan mee: het orkest, een koor, de schoolkrant en een cabaretgroep. Tijdens een voorstelling kwam ik het toneel op en voelde ik dat er wat met me gebeurde. Het podium ervoer ik als een natuurlijke habitat. Ik was een verlegen, onopvallend meisje dat op deze plek door iedereen gezien werd. De dag na de voorstelling zat ik bij de >

Bij elkaar sinds:
23 januari 1983

Kinderen: Nina Viktor (23) en Olivier Roma (20)

Aantal exen: 7

Onweerstaanbaar:
‘Als hij bonbons staat te maken.’

Onhebbelijkheid:
‘Dat hij last heeft van een onbegrijpelijk tijdsbesef.’

Hij ergert zich aan:
‘Oneerlijkheid.’

'Tegenwoordig neem ik zakdoekjes mee als we naar de opera gaan'

Hij ziet mij het liefst:

Met mijn plakbandjes-
bril fulminerend boven
de zaterdagkrant.'

Moment van de dag

samen: 's Ochtends in
bed als de dag nog moet
beginnen.'

Over 20 jaar:

'Iets met
koffie en opera, lezen
en schrijven, scharrelen
in een schuurtje, een
appelboom in de tuin
en kleinkinderen.'

schooldecaan om het aanmeldingsformulier van de toneelschool op te vragen. Hij had er nog eentje; een smoezelig papiertje van twintig jaar oud.

Als spontane spring-in-het-veld die een honger toonde naar nieuwe dingen, werd ik met negen andere leerlingen aangenomen. Toch viel na het eerste jaar voor mij het doek. 'We zeggen niet dat je niet kunt spelen, maar je bent nog zo jong', werd er gezegd. 'Ga eerst maar eens leven, ervaring opdoen.' Van dat plan kwam niets. Ik woonde boven de stamkroeg van de toneelschool en bracht mijn dagen door in afwachting van de leerlingen die 's avonds binnenvielen. Na dat jaar werd ik opnieuw aangenomen. Als ik nu terug naar school ga, dan ben ik geen fluit veranderd, realiseerde ik me. Iedereen verklaarde me voor gek, maar ik ging terug naar Brabant. Drie jaar heb ik de wonderlijkste baantjes gehad, cursussen gevolgd en bij een straattheatergroep gespeeld, voordat ik zeker wist dat ik echt wilde spelen. 'Ik heb altijd geweten dat je terug zou komen', zei de directeur.

Zowel bij Jaap als bij mij stond alles ten dienste van ons werk. Ik snap niet hoe we daarnaast een huishouden met kinderen gerund hebben. Vier weken na de geboorte van de eerste stond ik alweer te repeteren met een stapel zakdoeken in mijn bh, terwijl Jaap thuis zat om de baby te verschonen. Dat gun ik iedere man, om de kans te krijgen het zelf uit te zoeken zonder een vrouw die vertelt hoe het anders moet. Tijdens drukke periodes waren we van 's ochtends tot 's nachts in de weer. Als de kinderen ziek waren konden ze gelukkig altijd bij mijn ouders terecht. Nooit heb ik zelf met een koortsig kind thuis hoeven blijven. Misschien heb ik daar iets aan gemist. Aan de andere kant hebben ze meegekregen dat hun ouders een enorme passie in het leven hebben en daarvoor gaan.

Het toneel heb ik eigenlijk altijd als een veilige haven beschouwd. Wat er ook in mijn leven gebeurde, de emoties op het toneel waren helder en overzichtelijk. Tot twaalf jaar geleden, toen de chaos bezit nam van

mijn hoofd. Ik was moe, en tijdens mijn werk kreeg ik last van hartkloppingen en angstaanvallen. Het kostte me zo veel energie de paniek te onderdrukken en de woorden goed uit mijn mond te krijgen, dat ik voor het eerst van mijn leven een voorstelling heb afgezegd. 'Jongens, het gaat niet meer', zei ik. Het enige wat ik daarna deed was drie maanden in bed liggen en slapen. Een vriendin had het over een Chinees mannetje waar ik volgens haar eens naartoe moest gaan. Van hem moest ik elke dag een uur wandelen en een half uur ongecensureerd schrijven. De eerste week verschilde mijn dagboek in niets met dat van een sombere puber. Al snel vond ik de werkelijkheid minder interessant en begon ik verhalen te bedenken. Dit gevoel van volstrekte autonomie kende ik nog niet. Ik genoot ervan om 's nachts met pen en papier, een glas wijn en een pakje sigaretten scenario's te schrijven. Na een paar maanden was het stuk af, en volgens mijn omgeving had het potentie. Sinds ik ben afgestudeerd aan de scriptschool heb ik het schrijfcollectief DramaQueens opgericht. Naast het acteren schrijf ik regelmatig voor *Flikken Maastricht* en ontwikkel ik een Telefilm voor Endemol.

Op het toneel zoek je het conflict op. In mijn privéleven heb ik een hang naar harmonie. Vroeger vond ik die in het café, nu ik ouder ben hebben zowel Jaap als ik leren genieten van de natuur. Het gevoel van verbondenheid, dat het leven zin heeft, dat kun je daar ook vinden. Ik had ook nooit van mezelf gedacht dat ik klassieke muziek kon waarderen. Jaap was degene die me op een dag meenam naar Het Concertgebouw om naar een uitvoering van de Vierde van Brahms te luisteren. Jaap is geen man die zijn emoties snel laat zien. Twee keer eerder in mijn leven had ik hem in tranen gezien, en toch zaten we samen te huilen. Tegenwoordig neem ik zakdoekjes mee als we naar de opera gaan. Maar alleen als ik met Jaap ben, niet met iemand anders. Het is een intimiteit die ik alleen met hem deel. Als je dertig jaar getrouwd bent, loop je echt niet voortdurend op de toppen van je huwelijk. Vanwege ons werk hebben we elkaar vaker gezien dan menig echtpaar in hun hele leven, maar we kunnen elkaar ook goed met rust laten. Soms moet Jaap zijn eigen parcours bewandelen en dat betrek ik echt niet op mezelf. Wij geven elkaar die ruimte, zonder daarom te hoeven vragen of het af te willen dwingen. Dit is iets wat ik nooit eerder heb meegemaakt, dat iemand zo vertrouwd aanvoelt terwijl ieder een eigen individu blijft. Naast die herkenning die ik ervaar is er iets ongrijpbaars aan Jaap. Soms kijk ik naar hem, en vraag ik me af wat er door hem heen gaat. Hij blijft me altijd fascineren.'

Myranda is tot eind oktober als koningin Wilhelmina te zien in de musical *Soldaat van Oranje*.

«

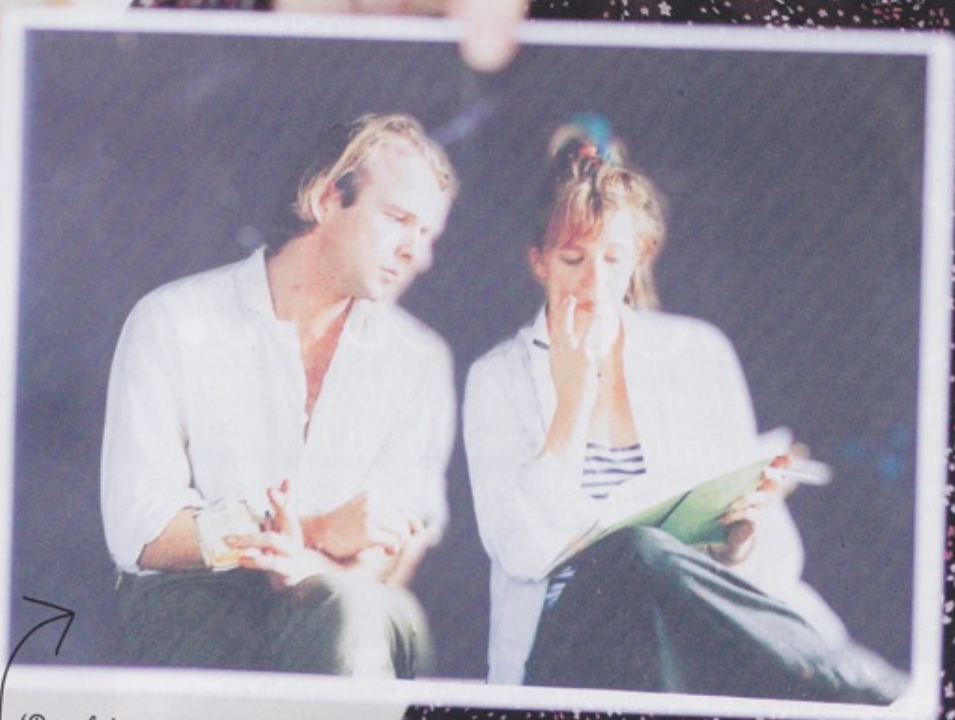
Jaap Spijkers (1958)

werd in de theaterwereld bekend met toneelgezelschap De Trust, en met zijn filmrollen in *1000 Rosen* en *Cloaca*. Voor beide ontving hij een Gouden Kalf. Daarnaast is hij te zien geweest in o.a. *Ik omhels je met duizend armen*, *Nachtrit* en *De gelukkige huisvrouw*. Spijkers werd genomineerd voor de beste bijrol in *Ober* en *De bende van Oss*. Inmiddels is Spijkers niet alleen werkzaam als acteur. Hij regisseerde *De geschiedenis van de familie Avenier* naast de *Heijermans*-reeks en *Gijsbrecht van Amstel*. Zijn nieuwste voorstelling *King Lear* gaat op 23 augustus in première.

Gratis kaarten voor King Lear winnen?
Ga naar www.estamagazine.nl/kinglear

De foto van
van Strindberg

Deze foto van ons tweeën is
gemaakt in 1986, samen lezend
in een stuk van Strindberg.